

Kesäyliopistojen ja korkeakoulujen
yhteistyön lisääminen ympärivuotisessa
avoimessa korkeakouluopetuksessa
- hankeen loppuraportti

Pitkänen, Kari

SYYSKUU 2019

Sisältö

Raportin tiivistelmä	2
1. Hankkeen tausta	4
2. Hankkeen toteuttaminen	6
2.1. Hankkeen järjestäytyminen	6
2.2 Hanketoimet hankekaudella	6
2.3 Hanketoimet hankkeen jatkokaudella	8
3. Toimintaympäristön muuttuminen	10
4. Neljä korkeakouluyhteistyön kokonaisuutta	11
4.1. Esimerkkejä avoimen korkeakouluopetuksen yhteistyöstä	12
4.2. Opiskelijavalinnan tuki ja lukioyhteistyö	15
4.3. Lasten yliopistotoiminta	17
4.4. Tampereen kesäyliopiston yhteistoimintamalli	19
4.5. Yhteistyömallien soveltaminen korkeakouluyhteistyössä	21
5. Hankkeen päätulokset ja opit	22
Liite 1. Avustushakemuksen tekstiosat	26
Liite 2. Esimerkki kesäyliopiston ja korkeakoulun avointa korkeakouluopetusta koskevasta sopimuksesta	29

Raportin tiivistelmä

Suomen kesäyliopistojen valtaosaa edustava Suomen kesäyliopistot ry (Skyot) jätti vuoden 2015 joulukuussa opetus- ja kulttuuriministeriölle avustushakemuksen hankkeelle, jonka tavoitteena oli ”edistää ja kehittää kesäyliopistojen edellytyksiä ja mahdollisuuksia osallistua tiiviimmin ympärivuotiseen avoimeen korkeakouluopetukseen sekä lisätä näin avoimen korkeakouluopetuksen alueellista, ajallista ja sisällöllistä saatavuutta”. Hanke rahoitettiin ja käynnistyi keväällä 2016. Hankekausi jatkui alun perin vuoden 2018 loppuun, mutta sille myönnettiin myöhemmin lisäaikaa syyskuun 2019 loppuun.

Pitkästä hankekaudesta johtuen hankkeen aikana jouduttiin toteamaan, että korkeakoulutuksen toimintakentässä oli tapahtunut merkittäviä muutoksia, minkä vuoksi kesäyliopistojen korkeakouluysteistyön mahdollisuuksia oli järkevää tarkastella laajemmasta kuin yksinomaan avoimen korkeakouluopetuksen perspektiivistä. Tavoitteena oli silti edelleen tarkastella toimintoja, jotka joko suuremmin tai epäsuuremmin voivat edistää korkeakoulujen tutkinto-opiskelijoiden suoriutumista opinnoissaan tutkintojen tavoiteajoissa.

Hanke on tuottanut esimerkkejä kesäyliopistojen ja korkeakoulujen yhteistyömallista, jotka kaikki omalta osaltaan tukevat korkeakouluopiskelijoiden tavoitteellista opiskelua ja tutkinnon suorittamista tavoiteajassa. Nämä mallit eivät tuo hyötyä yksinomaan tutkinto-opiskelun ajankohtaan, vaan ovat osittain vahvistamassa sitä pohjaa, joka auttaa korkeakouluja rekrytoimaan korkeakouluopintoihin motivoituneita, opintoalastaan innostuneita opiskelijoita. Raportissa esitellään yksityiskohtaisemmin mallit kaikkiaan neljästä kesäyliopistojen korkeakouluysteistyön kokonaisuudesta:

1. Esimerkkejä avoimen korkeakouluopetuksen yhteistyöstä
2. Opiskelijavalinnan tuki ja lukioyhteistyö
3. Lasten yliopistotoiminta
4. Tampereen kesäyliopiston yhteistoimintamalli

Raportissa hahmotellaan niitä keskeisiä asioita, joita hankkeen tuloksista voi oppia. Ensinnäkin kesäyliopistojen on pystyttävä luomaan avoin ja ennakkoluuloton neuvottelusuhde kumppaniksi ajatellun korkeakoulun kanssa. Neuvotteluiden onnistuminen edellyttää, että tunnistetaan sellaiset korkeakoulun toiminnan katvealueet, joihin korkeakoululla joko ei ole riittäviä resursseja tai joita sen ei ole järkevää itse hoitaa mutta jotka soveltuvat kesäyliopiston tehtäväkenttään.

Toiseksi on tärkeätä, että korkeakouluun luodaan henkilötason toimiva pitempiaikainen yhteys. Tässä mallina voi toimia perinteinen tiederehtorijärjestelmä, mutta

yhteyshenkilö voi toimia muunkin nimikkeen alla, kunhan hän ymmärtää ja kokee edustavansa niin korkeakoulu- kuin kesäyliopisto-organisaatiota.

Kolmanneksi raportissa on todettu, että ensisijaisesti henkilösuhteille perustuvassa yhteistyössä on riskinsä. Vaikka sopimuksetkaan eivät takaa yhteistyön jatkumista tai ehtojen pysymistä ennallaan, kirjallinen sopimus antaa kuitenkin lisäturvaa, jonka lisäksi voidaan välttää tarpeettomia keskusteluja siitä, mitä oikeastaan on sovittukaan.

Neljäs hankkeesta saatu oppi on, että kesäyliopistot voisivat vahvistaa asemaansa ja uskottavuuttaan korkeakoulujen kumppanina, mikäli ne toimisivat nykyistä paremmin toiminnallisessa yhteistyössä. Tällä ei tarkoiteta yksinomaan yhteisten kehittämishankkeiden toteuttamista, vaan myös yhteistyötä koulutusten suunnittelussa ja niiden toteuttamisessa.

Viidentenä oppina on se, että kesäyliopistojen odotusten täytyy olla realistisia, jos ne odottavat korkeakoulujen osallistumista niiden toiminnan kustannuksiin. Tämä ei ole suinkaan mahdotonta, mutta silloin korkeakoulujen täytyy voida konkreettisesti laskea niiden rahoitusmalliin nojautuen, että yhteistyö auttaa niitä välttämään riittäväällä volyyymillä joidenkin omien toimintojensa resursointia. Tämä kytkeytyy ensimmäiseen oppiin eli siihen, että yhteistyöpohdinnoissa tunnistetaan korkeakoulun toiminnan katvealueet, joiden hoitamisesta on hyötyä korkeakoulun perustoiminnalle.

Loppupäätelmänä on, että kesäyliopistojen ja korkeakoulujen yhteistyössä on järkevästi toteutettuna paljon sellaista potentiaalia, joka tukisi paitsi korkeakouluja myös valtakunnallisia koulutuspoliittisia tavoitteita. Täyden potentiaalin hyödyntämisen pullonkaulana on kuitenkin näiden toimintojen varsin vähäinen julkinen rahoitus, joka toiminnan kannattavuusvaateista johtuen väistämättä rajoittaa kesäyliopistojen tarjonnan volyyymiä.

1. Hankkeen tausta

Suomen kesäyliopistot ry (Skyot), joka toimii kesäyliopistojen valtakunnallisena yhteisorganisaationa, esittää tarkoitukselleen kesäyliopistojen toimintaedellytysten parantamisen ja yhteisten asioiden hoidon. Yhdistyksen jäsenenä on kaikkiaan 19 kesäyliopistoa ylläpitävää yhteisöä. Suomessa toimii 20 kesäyliopistoa, joten Skyot kattaa hyvin Suomen kesäyliopistokentän.

Nykyistä toimintakenttää ajatellen nimitys kesäyliopisto saattaa johtaa näitä organisaatioita vähemmän tuntevia harhaan. Historiallisesti monen kesäyliopiston tarkoitus oli tuoda yliopistollista opetusta sellaisiinkin osiin maata, missä ei ollut omaa yliopistoa tai korkeakoulua, ja opetus painottui kesäajalle. Vielä joitakin vuosikymmen sitten näitä alueita oli paljon, sillä Suomen yliopistokentän voimakkain laajentumisvaihe ajoittuu 1900-luvun jälkipuoliskolle. Ammattikorkeakoulut puolestaan perustettiin vasta 1990-luvulla. Toisaalta eräillä yliopistopaikkakunnilla paikalliset kesäyliopistot tarjosivat yliopisto-opiskelijoille mahdollisuuden edistää opintojaan myös kesäaikana. Nykyisin kesäyliopistojen koulutustarjonta on kuitenkin paljon muuta kuin yliopistojen (tai ammattikorkeakoulujen) opetussuunnitelmien mukaisen opetuksen tarjoamista, ja kokonaisuutena katsoen kesäyliopistojen toiminta on ympärivuotista.

Laissa vapaasta sivistystyöstä (1998/632) vuonna 2010 voimaantulleen muutoksen mukaan kesäyliopistot ovat alueellisen koulutustarjonnan oppilaitoksia, joiden toiminnassa painottuvat avoin korkeakouluopetus sekä alueen muihin osaamis- ja sivistystarpeisiin vastaaminen ottaen huomioon myös korkeakoulutettu väestö.

Kesäyliopistot järjestävät edelleen avointa yliopisto-opetusta sekä avointa ammattikorkeakouluopetusta, mutta enemmistö opetustunneista on ammatillista täydennyskoulutusta, kielten opetusta sekä taide- ja kulttuurialojen koulutusta sekä ikääntyvien yliopistotoimintaa. Opiskelu tapahtuu esimerkiksi työn tai muun opiskelun ohella, ei täyspäiväisesti.

Avoimen korkeakouluopetuksen osuus kesäyliopistojen opetustunneista on pitkään trendinomaisesti pienentynyt ja tämä kehitys on jatkunut tähän päivään saakka. Kesäyliopistojen toiminnasta tehtyjen selvitysten mukaan vuonna 2014 kesäyliopistojen opetustunneista 39 % oli avointa yliopisto-opetusta. Tämän lisäksi avoimen (ammatti)korkeakouluopetuksen tuntimäärästä kertyi 3 % kaikista opetustunneista. Vuotta myöhemmin avointa yliopisto-opetusta oli enää 37 % opetustunneista ja vuonna 2017 osuus oli pienentynyt 33 prosenttiin. Äskettäin julkistettujen vuoden 2018 lukujen perusteella avoimen yliopisto-opetuksen osuuden pienentyminen on

kiihtynyt, sillä osuus opetustunneista oli enää 29 prosenttia. Avoimen (ammatti)korkeakouluopetuksen osuus oli myös pienentynyt kahteen prosenttiin aiemmin vakaana pysyneestä kolmesta prosentista.

Avoimen yliopisto-opetuksen väheneminen ei ole ollut vain suhteellista, sillä myös opetustuntien määrä on pienentynyt. Tähän on monia syitä, ja avoimen yliopisto-opetuksen tilanne vaihtelee eri kesäyliopistoissa. Merkittävä syy on se, että yliopistojen avoimilla yliopistoilla on nykyään verrattain paljon tarjontaa ja sitä on saatavilla varsin runsaasti myös verkkovälitteisenä opetuksena. Näissä tapauksissa opetukseen voi osallistua miltä paikkakunnalta hyvänsä. Lisäksi yliopistojen avoin yliopisto-opetus on itse opetuksen osalta maksutonta, ja kesäyliopistot ovat siinä epäedullisessa asemassa, että niiden on oman toimintansa kannattavuuden vuoksi perittävä opiskelijoilta selvästi suurempia maksuja.

Kuvatuista kehityskulusta huolimatta avoin yliopisto-opetus on edelleen merkittävä osa kesäyliopistojen toimintaa, ja yliopistojen jälkeen kesäyliopistot ovat seuraavaksi suurin avoimen yliopisto-opetuksen järjestäjä. Kesäyliopistoväen käymissä keskusteluissa onkin korostettu, että kesäyliopistoilla voi edelleen olla oma paikkansa avoimen korkeakoulutuksen kentällä, kunhan ne yhteistyössä korkeakoulujen kanssa löytävät itselleen soveltuvan markkinaraon, joka korkeakoulutuksen ekosysteemin muiden toimijoiden mielestä tuottaa lisäarvoa tälle verkostolle. Tästä lähtökohdasta Skyotin piirissä lähdettiin vuonna 2015 kehittämään hankeajatusta, joka kytkeytyi suomalaisten korkeakouluopiskelijoiden hitaaksi koettuun opintojen etenemiseen. Yhtenä syynä opintoaikojen venymiseen pidettiin pitkää kesätaukoa, jonka aikana opiskelijoilla oli riittämättömät mahdollisuudet edistää opintojaan, vaikka heillä olisi tähän ollut motivaatiota. Keskustelussa nostettiin taas kerran ajatus erityisestä kesälukukaudesta. Toimenpiteiden pohtiminen jalostui tästä lähtökohdasta koskemaan pelkän kesän sijasta koko vuotta, ja tämän seurauksena ryhdyttiin korostamaan tarvetta taata opiskelijoille joustavia opiskelumahdollisuuksia ympäri vuoden.

Joulukuussa 2015 Skyot jätti opetus- ja kulttuuriministeriölle avustushakemuksen, jonka keskeiseksi tarkoitukseksi todettiin ”edistää ja kehittää kesäyliopistojen edellytyksiä ja mahdollisuuksia osallistua tiiviimmin ympärivuotiseen avoimeen korkeakouluopetukseen sekä lisätä näin avoimen korkeakouluopetuksen alueellista, ajallista ja sisällöllistä saatavuutta” (avustushakemuksen tekstiosa liitteessä 1). Hanke-suunnitelman mukaan tarkoitus oli kehittää uudenlaisia toiminnallisia yhteistyömallia kesäyliopistojen ja korkeakoulujen välille sekä pilotoida mallit koulutuskokeiluilla. Yhteistyömallien suunnittelun yhteydessä oli selvitettävä myös mahdollisuudet yhteisrahoitusmalleihin. Hankkeen fokus oli nimenomaan avoimen yliopisto- ja korkeakouluopetuksen yhteistyössä.

Skyot:n avustusanomuksen perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi yhdistykselle 43 500 euron avustuksen hankkeen toteutukseen. Hankekausi ulottui vuoden 2018 loppuun.

2. Hankkeen toteuttaminen

2.1. Hankkeen järjestäytyminen

Yhteistyön lisääminen ympärivuotisessa avoimessa korkeakouluopetuksessa -hanke käynnistyi alkuvuonna 2016. Hankkeen johtovastuu oli Skyot:n hallituksella. Lisäksi hankkeelle nimettiin asiantuntijaryhmä, jossa oli edustajia eri organisaatioista:

Tuula Aamurusko (Turun kesäyliopisto)

Sari Hanka (Hämeen ammattikorkeakoulu)

Leena Meriläinen (Jyväskylän kesäyliopisto)

Jukka Mäkinen (Tampere 3:n korkeakoulut)

Mika Nirvi (Skyot)

Ritva Ojalehto (Tampereen kesäyliopisto)

Kari Pitkänen (Jyväskylän yliopisto)

Hannu Rantanen (Lappeenrannan teknillinen yliopisto)

Pekka Rissanen (Tampereen yliopisto)

Raimo Turunen (Skyot)

2.2. Hanketoimet hankekaudella

Asiantuntijaryhmän ensimmäinen kokous pidettiin Tampereella 18.3.2016. Hankkeen käytännön vetovastuu oli Skyot:n pääsihteerillä, joka toimi tässä tehtävässä oman työnsä ohella.

Hankkeessa järjestettiin kaksi alueellista seminaaria, ensimmäinen Lahdessa 19.9.2016 ja toinen Turussa 3.2.2017. Seminaareihin osallistui sekä Skyot:n hallituksen että hankkeen asiantuntijaryhmän jäseniä. Paikallisista korkeakouluista, muista koulutusorganisaatioista sekä aluehallinnosta oli pyydetty edustajia kertomaan omasta toiminnastaan sekä esittämään näkemyksiään alueellisen yhteistyön hyödyistä ja käytännön toteutuksesta.

Alueellisissa seminaareissa kävi ilmi periaatteellinen valmius koulutusorganisaatioiden väliselle alueelliselle yhteistyölle, jonka tunnustettiin voivan tarjota potentiaalisia hyötyjä organisaatioiden toiminnalle. Käytännön yhteistyö osoittautui kuitenkin verrattain vähäiseksi. Vaikka kaikilla organisaatioilla on oma toisista organisaatioista ainakin jossakin määrin poikkeava perustehtävänsä, joka heijastuu myös koulutustarjontaan, on niillä myös erilaiset toimintakulttuurit ja toisistaan poikkeavat ansaintalogiikat. Lisäksi koulutustarjonnassa on myös sen verran päällekkäisyyttä, että kukin organisaatio herkästi varjelee omaa toimintakenttäänsä.

Hankkeen seuraavaan vaiheeseen siirryttiin maaliskuun lopussa 2018, jolloin Skyot:n jäsenkesäyliopistoja pyydettiin esittämään halukkuutensa toteuttaa osahankkeita, joissa ne pyrkivät kehittämään yhteistyömalleja omien toiminta-alueidensa korkeakoulujen kanssa ja pilotoimaan niitä. Saapuneiden hakemusten perusteella hankerahoituksesta tuettiin seitsemän kesäyliopiston kaikkiaan kuutta pilottihanketta (suluissa yhteistyökorkeakoulut):

- 1) Päijät-Hämeen kesäyliopisto yhdessä Etelä-Karjalan kesäyliopiston kanssa (Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT, Saimaan ammattikorkeakoulu, Lahden ammattikorkeakoulu)
- 2) Hämeen kesäyliopisto (Hämeen ammattikorkeakoulu, Itä-Suomen yliopiston avoin yliopisto)
- 3) Jyväskylän kesäyliopisto (Jyväskylän yliopisto)
- 4) Kainuun kesäyliopisto (Kajaanin ammattikorkeakoulu)
- 5) Lapin kesäyliopisto (Lapin yliopisto ja Lapin ammattikorkeakoulu)
- 6) Kymenlaakson kesäyliopisto (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Itä-Suomen yliopisto)

Kaikki pilottikesäyliopistot käynnistivät neuvottelut yhteistyökorkeakoulujen kanssa vuoden 2018 aikana, mutta pilottien etenemisessä oli useista syistä eroja. Neuvotteluja vaikeuttivat useat tekijät, joista merkittävin oli jäljellä olevan hankkeen lyhyys. Käynnissä oli myös joitakin korkeakoulujen rakenteellisia kehittämishankkeita, jotka veivät huomion, ja yhteistyön rakentaminen kesäyliopistojen kanssa haluttiin lykätä myöhempään vaiheeseen.

Näistä hidasteista huolimatta pilotit ovat jo tuottaneet kiinnostavia ja soveltamiskelpoisia yhteistyömalleja, joista eräät pisimmälle ehtineet pilotit raportoidaan erikseen malleja esittelevässä luvussa 4. Vaikka osa hankepiloteista on vielä kesken, niistä on kuitenkin saatu kiinnostavia osatuloksia, joiden voi odottaa etenevän konkreettiseen toteutusvaiheeseen hankkeen päättymisen jälkeen. Yksi näistä on Hämeen kesäyliopiston pilottihanke, jonka viimeistely on jäänyt odottamaan jo päätettyä kesäyliopiston ylläpitäjän vaihtumista. Hämeen kesäyliopisto liitetään vuonna 2020 Hämeen ammattikorkeakoulun perustamaan tytäryhtiöön, jolloin siitä tulee osa tätä korkeakoulukonsernia. Tämän jälkeen sovitaan yksityiskohtaisemmin niistä periaatteista, joita noudattamalla ammattikorkeakoulun opiskelijat pystyvät sisällyttämään opintoihinsa sitä yliopistokurssien tarjontaa, jonka kesäyliopisto järjestää. Jo tähän mennessä on mallinnettu se, miten sosionomitutkinto-opiskelijat voivat valita opintotarjottimelta yliopistolliset sosiaalityön perusopinnot vapaavalinnaisiksi opinnoikseen. Mikäli opiskelijan opintopolku vie yliopistoon sosiaalityön tutkinto-opiskelijaksi, mallin mukaan aiemmin suoritettut opinnot voidaan hyväksilukea suoritettavaan sosiaalityön tutkintoon.

Vastaavanlainen, varsin yksityiskohtainen sosionomiopiskelijoiden joustavien opintopolkujen mallinnus kohden sosiaalityön maisterintutkintoa on tehty myös osana Kymenlaakson hankepilottia, jossa perusopintojen lisäksi on otettu huomioon myös yliopistojen aineopintotasoinen tarjonta. Mallin osaksi on Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun, Xamk:n kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella laadittu myös kuvaus siitä, mitä yliopistollisia opintoja ammattikorkeakoulussa olevan sosionomiopiskelijan voisi ajatella sisällyttävän sosionomin tutkintoonsa. Kymenlaakson kesäyliopisto on lisäksi mallintanut varhaiskasvatuksen opettajan opintopolun, jonka voi käynnistää kesäyliopiston opintotarjonnalla. Sekä Hämeen että Kymenlaakson kesäyliopiston yliopistokumppanina olisi Itä-Suomen yliopisto ja sen avoin yliopisto.

Myös muita, vielä kesken olevia hankepilotteja edistetään mahdollisimman myönteisessä, ratkaisuhakuisessa ilmapiirissä, ja niiden kehittämisen seuraavista vaiheista on sovittu toimijoiden kesken. Kaiken kaikkiaan moni hankepilotti on näyttänyt sen, kuinka tärkeä rooli kesäyliopistoilla on niiden alueiden yliopistollisen koulutustarjonnan lisääjinä, joissa yliopistoilla ei ole omia toimipisteitä. Samalla nämä pilotit ovat tuoneet näkökulmia kesäyliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyön kehittämiseksi.

Vaikka kesäyliopistojen pilotit edistivät hanketta vuoden 2018 aikana, muu hanke-toiminta ja hankkeen raportointi oli tämän viimeisen hankevuoden aikana pysähtyneissä, koska hankkeen vetämisestä vastaava Skyot:n pääsihteeri oli osan vuotta estynyt hoitamasta tehtäväänsä. Tästä syystä hankkeen toteutukselle jouduttiin anomaan opetus- ja kulttuuriministeriöltä lisääaikaa, jota myönnettiin syyskuun loppuun 2019.

2.3. Hanketoimet hankkeen jatkokaudella

Jotta hankkeen loppuun vieminen voitiin varmistaa, Skyot:n hallitus päätti palkata hankkeen vetäjäksi erillisen projektipäällikön helmikuussa 2019. Tähän tehtävään lupautui hankkeen asiantuntijaryhmän jäsen, Jyväskylän yliopiston strategiajohtaja, professori Kari Pitkänen.

Projektipäällikkö aloitti tehtävässään kutsumalla hankkeen asiantuntijaryhmän toiseen kokoukseensa (asiantuntijaryhmä oli osallistunut myös Lahden ja Turun hanke-seminaareihin), joka pidettiin 22.3.2019. Tässä kokouksessa hyväksyttiin hankkeen projektointisuunnitelma hankkeen loppuajalle. Vaikka hankkeen alusta oli kulunut vain hieman yli kolme vuotta, hankkeen loppukauden projektoinnissa lähdettiin liikkeelle siitä, että kesäyliopistojen toimintaympäristössä oli ehtinyt tapahtua merkittäviä muutoksia. Hankkeen peruslähtökohta toki oli edelleen sama eli tavoitteena oli tukea korkeakouluopiskelijoiden mahdollisuuksia suoriutua tutkintokoulutuk-

sesta tavoiteajassa. Korkeakoulupolitiikassa oli kuitenkin tapahtunut muutoksia, joiden vaikutus heijastui myös siihen, minkälaiset yhteistyömahdollisuudet kesäyliopistojen ja korkeakoulujen välillä voivat olla toimivia, kun kesäyliopistot tarjoavat tukeaan korkeakoulujen tutkinto-opiskelijoiden opintojen edistämiseen.

Asiantuntijaryhmä hyväksyi ajatuksen toimintaympäristön muutosten vaikutuksista, ja projektointisuunnitelmassa asetettiin tavoitteeksi mallittaa myös sellaisia kesäyliopistojen ja korkeakoulujen yhteistyömahdollisuuksia, jotka eivät perustu vain perinteiseen ajatukseen tuoda korkeakoulujen tutkinto-opiskelijoille vaihtoehtoisia mahdollisuuksia suorittaa avoimia korkeakouluopintoja. Toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia kuvataan seuraavassa, raportin kolmannessa luvussa.

Projektipäällikkö selvitti kesäyliopistokentältä saatujen tietojen perusteella myös muita sellaisia yhteistyömalleja, joiden voidaan ajatella vaikuttavan positiivisesti korkeakouluopiskelijoiden motivaatioon ja tavoitteelliseen tutkinto-opiskeluun. Nämä vaikutukset eivät kaikissa tapauksissa ole samalla tavalla suoria ja ilmeisiä kuin on asianlaita tutkinto-opiskelijoille tarjotuissa kurssimahdollisuuksissa. Opintomenestykseen vaikuttavat kuitenkin monet tekijät, jotka kytkeytyvät opiskelijan tunteeseen oikean, itseään kiinnostavan opintoalan löytymisestä, uskosta omien korkeakouluopintojen hyödyllisyyteen ja opiskeluun liittyvän minäpystyvyyden tunteen vahvistamisesta. Tätä pohjaa ei luoda tai pidetä yllä vain opintojen aikana, vaan se osaltaan kehittyy jo varhaisemmassa elämänvaiheessa.

Hankkeen loppukaudella projektipäällikkö ei ollut yhteydessä vain hankepilotteja toteuttavien kesäyliopistojen yhdyshenkilöihin, vaan tutustui myös eräiden muiden kesäyliopistojen yhteistyöhön korkeakoulujen kanssa. Hankkeen loppukaudella projektipäällikkö haastatteli Jyväskylän kesäyliopiston rehtori Leena Meriläistä, Snellman-kesäyliopiston rehtori Soili Mekliniä, Pohjois-Pohjanmaan kesäyliopiston tiederehtori Kari Lainetta ja rehtori Irene Myllylää sekä Tampereen kesäyliopiston rehtori Ritva Ojalehtoa. Projektipäällikkö sai merkittävää tukea myös Skyot:n nykyiseltä pääsihteeriltä Tuija Östermanilta, joka ennen tätä tehtävää työskenteli Vaasan kesäyliopiston rehtorina.

Projektipäällikkö vieraili lisäksi Turun kesäyliopistossa ja keskusteli yhdessä kesäyliopiston rehtori Tuula Aamuruskon kanssa organisaatioiden välisen yhteistoiminnan rakentamisesta Turun yliopiston koulutuksesta vastaavan vararehtori Riitta Pyykön kanssa. Näiden yhteydenottojen lisäksi projektipäällikkö tapasi yhdessä Skyot:n nykyisen pääsihteerin kanssa Jyväskylän yliopistossa *Toinen reitti yliopistoon* -kehittämishankkeen projektipäällikön Paula Savelan ja muita hanketoimijoita. Tämän OKM:n rahoittaman kehittämissuunnitelman edustajien kanssa sovittiin, että hankkeessa otetaan huomioon myös kesäyliopistojen potentiaalinen rooli toinen reitti yliopistoon -toimintojen toteuttajana osana korkeakoulujen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Kertyneen materiaalin pohjalta, tunnistettiin neljä erityistä yhteistoimintakokonaisuutta, joita soveltamalla kesäyliopistojen ja korkeakoulujen välille voidaan kehittää kummankin osapuolen näkökulmasta hyödyllisiä yhteistyön muotoja ja jotka samalla toteuttavat kansallisia korkeakoulupoliittisia tavoitteita. Yhteistoimintamallit on esitelty tämän raportin luvussa 4. Osin nämä mallit ovat Skyot:n vuonna 2018 käynnistämien hankepilottien tulosta. Hankkeen välituloksia on esitelty myös Skyot:n kevätpäivillä 12.4.2019 Mikkelissä ja hankepilottien toimijoille suunnatussa verkkokokouksessa 19.6.2019.

3. Toimintaympäristön muuttuminen

Korkeakoulukentässä on tapahtunut monia muutoksia sen jälkeen, kun hankkeelle vuoden 2015 lopulla tehtiin suunnitelma liittyen sen hetkiseen korkeakouluja koskevaan keskusteluun. Tällöin pinnalla oli tavoite parantaa ympärivuotisen opiskelun mahdollisuuksia, jotta korkeakouluopiskelijoilla olisi mahdollisuus löytää opintoja edistävää opiskelutarjontaa heille sopivina ajankohtina. Suuremmassa kuvassa tämä liittyy opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) harjoittamaan korkeakoulujen ohjaukseen, jonka tavoitteena on lyhentää tutkintojen suoritusajankohtia. Korkeakoulujen näkökulmasta tärkeänä kannustimena on ollut rahoitusmalli, jossa 55 opintopistettä vuodessa suorittavien määrän perusteella ammattikorkeakouluille jaettiin 23 % ja yliopistoille 10 % rahoitusmallin mukaisesta perusrahoituksesta.

Tutkintojen suoritusajat ovat jatkossakin OKM-ohjauksen kohteena, vaikka vuodesta 2021 käyttöön otettavissa uusissa rahoitusmalleissa ei enää olekaan 55 opintopistettä suorittaneiden mukaan jaettavaa rahoitusosuutta. Sen sijaan tutkintojen perusteella jaettavassa osuudessa palkitaan tavoiteajassa valmistuneiden määrän perusteella. Tehokkaan opiskelun mahdollistaminen on tästä syystä edelleen korkeakoulujen edun mukaista, mutta aiempaa enemmän huomiota tultaneen kiinnittämään opintojen ohjaamiseen, ahotoinnin tehostamiseen ja työelämässä tai muualla tehtävien toimien oppimistilanteiden luomiseen. Nämä keinot voivat tehokkaammin edistää tavoiteajassa valmistumista kuin opetussuunnitelmien mukaisten kurssiopintojen tarjonnan lisääminen. Vaikka korkeakoulut saavat uuden mallin mukaan lasketun rahoituksen ensimmäistä kertaa vuonna 2021, on huomattava, että käytännössä uuden mallin aikaa eletään jo tällä hetkellä, sillä tuon kyseisen vuoden rahoitus määräytyy pitkälti historian eli vuosien 2017–2019 suoritteiden keskiarvon perusteella.

Uusissa rahoitusmalleissa palkitaan lisäksi korkeakoulujen yhteistyöopinnoista. Yhteistyöopinnot mahdollisti vuonna 2017 hyväksytty lainmuutos, jonka mukaisesti korkeakoulu voi ulkoistaa tutkintojen vaatimaa opetusta toiselle korkeakoululle, kunhan se antaa pääosan tutkintovastuuseensa kuuluvasta opetuksesta itse. Nämä muutokset kohdentavat korkeakoulujen huomiota aiempaa enemmän korkeakoulukentän sisäiseen yhteistyöhön opintojen suorittamisen nopeuttamiseksi.

Kesäyliopistojen merkitys opetussuunnitelmien mukaisten opintojen tarjoajina ei mainittujen muutosten vaikutuksesta suinkaan häviä, mutta korkeakouluille ne tuskin enää näyttäytyvät entisessä määrässä merkityksellisinä. Koska yhtenä hankkeen tavoitteena oli vahvistaa kesäyliopistojen asemaa korkeakoulujen yhteistyökumppanina, hankkeen vuoden 2019 alussa tehdyssä projektointisuunnitelmassa todettiin, että kesäyliopistojen onkin syytä jatkossa etsiä myös muita, aikaansa seuraavia yhteistyön muotoja korkeakoulujen kanssa. Suunnitelmassa mainittiin nuorten valmistaminen korkeakouluopintoja varten ja tätä kautta opiskelijavalintaan. Opintoalan valmiiksi tuntevien ja alalle motivoituneiden opiskelijoiden voi olettaa suorittavan korkeakouluopintonsa keskimääräistä nopeammin, etenkin jos heillä jo on korkeakouluopintosuorituksia opiskelijoiksi tullessaan. Valmistavat opinnot liittyvät myöskin uuteen lukiolakiin, joka edellyttää lukioiden ja korkeakoulujen yhteistyötä ja korkeakoulukurssien tarjontaa lukiolaisille. Kaikki muukin korkeakouluopintoihin valmistava toiminta voi epäsuorasti vaikuttaa siihen, miten tehokkaasti korkeakouluopiskelijoiksi hakeutuvat aikanaan suorittavat tutkintonsa.

OKM ohjaa korkeakouluja entistä suuremmassa määrin myös jatkuvan oppimisen toimintaan. Yhtenä tavoitteena on antaa viesti, että kaikkea oppimista ei tarvitse tehdä tutkinto-opintojen aikana tai peräkkäisten tutkintojen suorittamisen pohjalta, vaan että korkeakoulut tarjoavat mahdollisuuksia jatkuvalla oppimiselle myös tutkinnon jälkeen. Kesäyliopistojen näkökulmasta tämä saattaa merkitä yhtäältä korkeakoulujen aiempaa suurempaa siirtymistä yhdelle kesäyliopistoille tärkeälle koulutuskentälle, mutta antaa toisaalta mahdollisuuksia yhteistyölle, jos kesäyliopistot pääsevät osaksi korkeakoulujen jatkuvan oppimisen kokonaisuunnitelmia. Nämä suunnitelmat valmistuivat syksyksi 2018. Niissä ei juurikaan tuotu esille mahdollisia kumppanuuksia kesäyliopistojen kanssa. Kaiken kaikkiaan odotukset korkeakoulujen aktiivisemmasta roolista jatkuvan oppimisen kentällä voivat johtaa siihen, että nekin korkeakoulut, jotka ovat aiemmin jättäneet aikuiskoulutuksen vähemmälle painotukselle toiminnassaan, lisäävät tulevaisuudessa aktiivisuuttaan tällä kentällä. Tämä saattaa hyvinkin johtaa siihen, että kesäyliopistojen täytyy entistä tarkemmin miettiä omaa paikkaansa avoimen korkeakouluopetuksen tarjoajana. Toisaalta yhteistyöhön saattaa aueta mahdollisuuksia siinä vaiheessa, kun korkeakoulut joutuvat jatkossa pohtimaan, missä määrin ne pystyvät itse omilla resursseillaan toteuttamaan jatkuvan oppimisen toimia ja missä määrin ne voivat hyötyä yhteistyöstä kumppaneiden, esimerkiksi kesäyliopistojen kanssa.

4. Neljä korkeakoulu yhteistyön kokonaisuutta

Tässä luvussa kuvataan neljä erilaista korkeakoulu yhteistyön kokonaisuutta, joita kesäyliopistoissa on kehitetty ja ehditty jo toteuttaa, suurinta osaa niistä juuri hanke-

kauden aikana. Näiden lisäksi on syytä viitata myös luvussa 2.2. raportoituihin, tähän mennessä enemmän yksittäisiin oppiaineisiin liittyviin malleihin, joita on kehitetty hankkeen aikana, vaikka yhteistyön järjestelyt niiden pohjalta odottavatkin vielä viimeistelyä. Näissä monen pilotin lisäarvo on se, että ne tuovat esille erityisesti kesäyliopistojen ja ammattikorkeakoulujen keskinäisen yhteistyön mahdollisuuksia.

Tässä luvussa kuvatut neljä yhteistyön kokonaisuutta kohdistuvat sellaisiin toimintoihin, jotka järkevästi toteutettuina tuovat selkeästi esille sen, kuinka korkeakoulut voivat laajalti hyötyä kumppanuudesta kesäyliopistojen kanssa. Ne on kaikki luotu yhdessä yliopistokumppaneiden kanssa mutta ovat sovellettavissa yhtä lailla myös ammattikorkeakouluyhteistyöhön. Näitä yhteistyön malleja ei tuoda esille ajatuksella, että juuri ne tai vain ne olisivat ainoita yhteistyön mahdollisuuksia kesäyliopistojen ja korkeakoulujen välillä. Nämä mallit ovat kuitenkin niitä, jotka pureutuvat sellaisiin haasteisiin, jotka viime vuosina ovat olleet erityisen ajankohtaisia korkeakoulujen ja korkea-asteen koulutuksen näkökulmasta. Tulevaisuus tuo mukanaan taas uusia haasteita, ja näihin toimintaympäristön muutoksiin on jälleen mukauduttava, mikäli kesäyliopistot aikovat jatkossakin olla korkeakouluille relevantti yhteistyökumppani.

Esitettyjen yhteistyömallien lähtökohtana on, että korkeakouluopinnot ja niissä menestyminen eivät tapahdu ajallisessa isolaatiossa. Ihmisen elämänkulun eri vaiheet eivät ole riippumattomia siitä, mitä yksilölle on tapahtunut aiemmissa elämänvaiheissa, minkälaisissa oloissa hän on kasvanut, miten yhteiskunnan rakenteet ovat häneen vaikuttaneet ja minkälaisia valintoja yksilö on tehnyt. Tästä lähtökohdasta myöskään korkeakouluopinnoissa menestymisen tuki ei rajoitu pelkkään tutkinto-opiskelijana toimimisen aikaan.

4.1. Esimerkkejä avoimen korkeakouluopetuksen yhteistyöstä

Kesäyliopistojen toteuttama avoin korkeakouluopetus on ollut perinteinen, jo kesäyliopistotoiminnan alkutaipaleesta lähtien keskeinen korkeakouluyhteistyön muoto. Kuten raportin johdannossa on yksityiskohtaisemmin todettu, kesäyliopistojen toteuttaman avoimen korkeakouluopetuksen volyyymi ja suhteellinen osuus kesäyliopistojen opetustunneista on pienentynyt. Kesäyliopistoväen haastatteluisa tuli toistuvasti esille, että korkeakoulujen valmius myöntää opetuksen järjestämisoikeuksia kesäyliopistoille on keskimäärin vähentynyt. Merkittävin tekijä tässä on se, että korkeakoulujen oma avoin yliopistotoiminta on lisääntynyt. Lisäksi opetusta tarjotaan yhä enemmän verkkovälitteisenä opetuksena, jolloin opiskelijan mahdollisuus osallistua opetukseen ei enää riipu hänen fyysisestä olinpaikastaan. Vaikeus saada opetuksen järjestämisoikeuksia ja niiden harkinta yleensä vain vuoden sykleissä ym-

märrettävästi hankaloittaa opetuksen pitkäjänteistä suunnittelua. Toisaalta korkeakoulut toimivat omien strategisten tavoitteittensa mukaisesti ja ne ottavat huomioon myös OKM:n ohjauksen sekä toimintaansa ohjaavan OKM-rahoitusmallin.

Hankkeen aikana on tullut kuitenkin esille, että kesäyliopistojen tarjoamalla avoimella korkeakouluopetuksella voi järkevästi "viritettynä" olla silti edelleen oma paikkansa. Kesäyliopistojen järjestämä opetus sitä paitsi edelleen lisää nimenomaan kesällä tarjolla olevia opiskelumahdollisuuksia. Seuraavassa raportoidaan olennaiset piirteet kolmen kesäyliopiston yhteistyömalleista: Jyväskylä, Pohjois-Pohjanmaa ja Tampere. Näistä ensimmäinen oli yksi hankepiloteista. Tampereen korkeakoulu-yhteistyön kokonaismallista on vielä oma lukunsa jäljempänä (4.4.). Alla olevassa taulukossa on vertailtu eri kesäyliopistojen yhteistyömallien joitakin keskeisiä piirteitä.

Yhteistyön käytänteet avoimessa korkeakouluopetuksessa	Jyväskylän kesäyliopisto	Pohjois-Pohjanmaan kesäyliopisto	Tampereen kesäyliopisto
Yhteistyöstä kirjallinen sopimus	X		
Kesäyliopiston tarjonnasta neuvotellaan vuosittain	X	X	X
Kesäyliopiston avoin korkeakouluopintotarjonta yliopiston verkkosivuilla	X	X	X (vain osin)
Yliopisto korvaa osittain tai kokonaan tutkinto-opiskelijoiden kesäyliopistomaksut	X	X	
Kesäyliopistomaksun tai sen osan korvaaminen edellyttää kurssin hyväksymistä opiskelijan HOPS:an	X		
Avoin yliopisto -opintotarjonta lähes kokonaan muiden paikkakuntien yliopistojen opintoja	X		

Kolmen esimerkkikesäyliopiston toiminnassa on joitakin samoja piirteitä, joskin myös eroja. Kaikilla yhteistyöyliopistoilla on mahdollisuus vuosittaisten neuvotteluiden kautta vaikuttaa siihen opetukseen, mitä kesäyliopisto pyrkii tarjoamaan. Tämä tarjonnan kysyntälähtöisyys – ei vai yksittäisen opiskelijan vaan myös yliopiston näkökulmasta – on tärkeä yhteistyötä edistävä tekijä. Toisena yhteisenä piirteenä

on, että jokainen yhteistyöyliopisto esittelee kesäyliopistotarjonnan myös omilla verkkosivuillaan. Tampereen yliopiston verkkosivuilla tosin on tällä hetkellä vasta osa kesäyliopiston tarjonnasta, mutta ajan myötä tietojen odotetaan täydentyvän.

Näkyvyys yliopiston verkkosivuilla on tärkeitä kesäyliopistoille, koska näin opiskelijat saavat tarjonnasta tiedot myös yliopiston kautta. Samalla yliopisto viestii, että se hyväksyy kesäyliopiston kurssiopetuksen antajana. Koska kesäyliopistojen nimessä on sana "yliopisto", tämän uskoisi olevan yliopistojen näkökulmasta imagollisesti helppoa. Ongelmana on vain viestiä opintojen maksullisuus siinä tilanteessa, kun opiskelija joutuu maksamaan itse kesäyliopiston kurssimaksun joko osin tai kokonaan. Tämän päälle tulevat lisäksi yleensä yhteistyöyliopistojen avointen yliopistojen perimät maksut. Yliopiston on viestinnässään tietenkin pidettävä huolta siitä, että kesäyliopiston tarjonta mainitaan opiskelijan omana ratkaisuna, joskin samalla mahdollisuutena edistää tutkinto-opintojaan.

Näiden yhteisten piirteiden ohella esimerkkikesäyliopistojen korkeakouluyhteistyössä on myös erottavia piirteitä, jotka osaltaan liittyvät organisaatioiden strategiisiin ratkaisuihin. Niin Pohjois-Pohjanmaan kuin Jyväskylän tilanteessa tämän hetkellä yhteistyöllä on pitkä historiansa. Pohjois-Pohjanmaan kesäyliopiston edustajat totesivat, että erityisesti yliopiston kokoon nähden Oulun yliopiston järjestämä avoin yliopisto-opetus on ollut verrattain vähäistä. Tästä syystä Pohjois-Pohjanmaan kesäyliopisto on ollut tärkeä kumppani, joka on laajentanut yliopiston avoimien yliopisto-opintojen tarjontaa ja tuonut sen ohella tarjontaa myös muista yliopistoista. Tästä samasta syystä Oulun yliopistolle on ollut järkevää osallistua kustannuksiin korvaamalla kesäyliopistolle sen yliopiston tutkinto-opiskelijoiden kurssimaksut valituilta kursseilta joko osittain tai joissakin tapauksissa kokonaan.

Jyväskylän osalta tilanne on erilainen. Yliopiston avoin yliopisto on jo monen vuoden ajan ollut ehdottomasti Suomen suurin avoimen yliopisto-opintojen järjestäjä, ja yliopiston ja kesäyliopiston välillä on ollut yhteisymmärrys siitä, että jälkimmäisen rooli avoimen yliopisto-opetuksen järjestäjänä on ollut erityisesti tuoda muiden yliopistojen tarjontaa Jyväskylään. Tämä tarjonta on osin kohdennettu yliopiston tutkinto-opiskelijoille, ja yliopisto on osallistunut kesäyliopiston kurssimaksujen kattamiseen. Vuonna 2019 yhteistyötä selkiytettiin solmimalla sopimus, jossa kirjallisesti sovittiin, missä määrin ja missä tilanteissa yliopisto korvaa tutkinto-opiskelijoiden osallistumisesta kesäyliopiston opetukseen. Koska yliopistojen rahoitusmallissa tulee entisestään korostumaan opiskelijoiden valmistuminen tavoiteajassa, yliopiston maksama korvaus edellyttää, että suoritettavat opinnot hyväksytään HOPS-prosessissa osaksi opiskelijan tutkinto-opintoja. Sopimus luo myös muuten selkeät pelisäännöt kummankin sopimusosapuolen velvoitteista (muokattu sopimusteksti liitteessä 2).

Tampereen yhteistyömalli käsitellään kokonaisuutena jäljempänä. Todettakoon kuitenkin tässä, että avoimen yliopisto-opetuksen työjaosta käydään vuosittain neuvonpitoa, mutta lähtökohtana on, että kumpikin osapuoli toimii itsenäisesti oman rahoitusmallinsa puitteissa. Näin ollen yliopisto ei korvaa miltään osin tutkinto-opiskelijoidensa kurssimaksuja kesäyliopistolle. Kesäyliopiston tarjonta pyritään kuitenkin saamaan näkyviin yliopiston verkkosivuille ja esitetään siellä vaihtoehtoisena suoritushetkenä, mikäli opiskelija itse katsoo tätä mahdollisuutta järkeväksi käyttää.

Hankeaikana käytyjen keskustelujen aikana nousivat myös esille eri organisaatioiden pedagogiset ratkaisut. Yliopistojen järjestämät avoimet yliopisto-opinnot ovat kasvavassa määrin verkkovälitteisiä opintoja. Nämä tarjoavat suurelle joukolle opiskelijoita tervetulleita joustavia mahdollisuuksia kurssien suorittamiseen. On kuitenkin selkeitä viitteitä siitä, että osa opiskelijoista toivoo mahdollisuuksia osallistua sellaiseen lähiopiskeluun, jossa he ovat vuorovaikutuksessa samassa tilassa olevan opettajan ja muun opiskelijaryhmän kanssa. Vaikka verkkovälitteisillä kursseilla käytetään edistyskellisiä pedagogisia ratkaisuja, joihin kuuluvat muun muassa verkkovälityksellä käytävät keskustelut, osa opiskelijoista kaipaa silti suurempaa kontaktia opettajaan ja muuhun opiskelijaryhmään. Tämä kytkeytyy ilmiöön, josta puhutaan opiskelijoiden kokemana yksinäisyyden tunteena. Tämä kokemus ei välttämättä merkitse sitä, etteikö opiskelijalla ylimalkaan olisi ystäviä tai muita kontakteja, mutta he eivät koe toivomaansa yhteenkuuluvuutta yhteen tärkeimpään viiteryhmänsä eli opiskelijatovereihinsa. Näin ollen korkealaatuisesti toteutettu lähiopetus, jonka pedagogiset ratkaisut tukevat opiskelijaryhmän vuorovaikutusta, voi olla yksi sellainen markkinarako, jolla kesäyliopistot varmistavat paikkansa avoimen yliopisto-opetuksen kentässä.

4.2. Opiskelijavalinnan tuki ja lukioyhteistyö

Opetus- ja kulttuuriministeriö on muutaman viime vuoden aikana ohjannut korkeakouluja hyödyntämään aiempaa suuremmassa määrin toisen asteen tutkintoja tehdessään opiskelijavalintaa ja luopumaan pitkäkestoista valmistautumista edellyttävistä pääsykokeista. Nämä tavoitteet on keskustelussa joskus tulkittu siten, että opiskelijavalinta siirtyy käytännössä yksinomaan todistusvalinnaksi. Todistusvalinnan paino todellakin lisääntyy merkittävästi, mutta tämä ei suinkaan merkitse sitä, että valintakokeeseen perustuvat valinnat häviäisivät. Joka tapauksessa opiskelijavalinnan muutokset ovat johtaneet siihen, että on haluttu lähteä kehittämään jo vuosikausia useissa tapauksissa varsin huonosti toiminutta, avoimiin opintoihin perustunutta väylävalintaa. Tästä selkeimpänä osoituksena on Jyväskylän yliopiston koordinoima opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama hanke Toinen reitti yliopistoon (TRY-

hanke), johon osallistuu oppiaineita kaikkiaan yhdestätoista yliopistosta. Käytännössä toteutus on laajentunut moniin muihinkin kuin alun perin mukaan ilmoittautuneisiin oppiaineisiin.

TRY-hankkeessa yhtenä kehitettävänä reittinä on ns. vaihtoehtoinen reitti, joka lähtökohdiltaan muistuttaa pitkään käytössä ollutta väyläopintoreittiä mutta jota nyt halutaan kehittää aiempaa toimivammaksi. Erityisen tärkeäksi toimiva väyläreitti tulee, jos korkeakoulujen sisäänottoa halutaan merkittävästi kasvattaa. Vaihtoehtoista reittiä yliopistoon on lähtenyt kehittämään myös Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto, vaikka se ei olekaan yksi TRY-hankkeeseen osallistuvista yliopistoista. LUT:ssa on edelleen käytössä perinteisempi avoimien opintojen väylä, mutta tämän lisäksi yliopisto on ottanut käyttöön LUT Highway -ohjelman, johon otetaan eri opintoihin kiinteä määrä opiskelijoita. Kandidaatti Highway -ohjelmaan otetaan vain opiskelijoita, joilla ei ole voimassaolevaa perustutkinto-opinto-oikeutta missään yliopistossa. Väylä edellyttää lukuvuoden kestäviä intensiivisiä opintoja, mutta ne voivat hyvin pärjänneille avata opiskelupaikan.

Etelä-Karjalan ja Päijät-Hämeen kesäyliopistot toimivat väyläopinnoissa LUT:n kumppaneina. Nämä kesäyliopistot tarjoavat syksystä 2019 alkaen LUT kauppakorkeakoulun väyläopinnot 60 opiskelijan ryhmälle. Edellytykset yliopiston opiskelupaikan saamiselle ovat samankaltaiset kuin LUT Highway -opinnoissa. Suoritustahti on kuitenkin hitaampi, sillä aikaa vaaditun 60 opintopisteen suorittamiselle on neljä lukukautta. Lisäksi opinnot järjestetään pääsääntöisesti iltaisin ja lauantaisin. Näin nämä opinnot soveltuvat paremmin työelämän ohessa opiskeltavaksi. Opiskelupaikan saamisen ehtona on, että opinnot on suoritettu vähintään keskiarvolla 3 (asteikolla 1-5). Opiskelupaikkojen määrä on kuitenkin rajoitettu 30 paikkaan, ja mikäli vaadittuun suoritukseen ylittää tätä suurempi määrä, paikan saavat 30 opinnoissa parhaiten suoriutunut.

Näin yhteistyökesäyliopistot pystyvät tarjoamaan LUT:n vaihtoehtoiseen reittiin vielä yhden vaihtoehdon lisää. Maksut ovat selkeästi LUT:n järjestämiä väyläopintoja kalliimpia, mutta väylä on kuitenkin kiinnostava erityisesti työelämästä käsin opiskelupaikkaa tavoitteleville. Tämä esimerkki osoittaa konkreettisesti sen, miten kesäyliopistot pystyvät täydentämään yliopistojen omaa toimintaa. Tämä ei myöskään ole ainoa esimerkki systemaattisista väyläopinnoista. Sekä Kainuun että Hämeen kesäyliopisto järjestävät 60 opintopisteen yleisten oikeusjärjestysopintojen kokonaisuuden, jonka suorittaneet voivat hakeutua Itä-Suomen yliopiston HTK- tai HTM-opintoihin.

Etelä-Karjalan ja Päijät-Hämeen kesäyliopiston järjestämät väyläopinnot ovat kiinnostava esimerkki myös siinä, että ne järjestävät väyläopinnot yhteistyössä. Lähiopeutusta järjestetään vuorotellen Lappeenrannassa ja Lahdessa, ja toisen kaupungin

opintoryhmä seuraa opetusta verkon kautta välitettynä. *Yhteistyön lisääminen ympäri-vuotisessa avoimessa korkeakouluopetuksessa* -hankkeen aikana tuli korostetusti esille, miten vähäistä kesäyliopistojen opetusyhteistyö on. Kesäyliopistojen toimintaa ja niiden valtakunnallista merkitystä vahvistaisi merkittävästi, mikäli ne pystyisivät toimimaan suuremmassa määrin yhteistyössä järjestäen yhteistä opetusta ja jakamalla kustannuksia. Vaikka kesäyliopistot ovat lähtökohtaisesti alueellisia koulutustoimijoita, oikein kohdistettu yhteistyö voisi helposti tehdä kesäyliopistoista houkuttelevampia kumppaneita korkeakouluille, jotka alueellisesta toiminnastaan huolimatta ovat kuitenkin lähtökohtaisesti valtakunnallisia toimijoita.

Yllä mainitussa TRY-hankkeessa kehitetään myös ns. näyttöreittiä, jossa kohderyhmänä ovat ne toisen asteen opiskelijat, jotka tähtäävät korkeakouluopintoihin. Hankkeessa pyritään luomaan malleja näille opiskelijoille tarjottavista opinnoista, jotka mahdollistaisivat valinnan korkeakouluun. Vaikka tavoitteena ei olisikaan korkeakouluopiskeluun johtava reitti, on uuden lukiolain myötä lukioiden joka tapauksessa järjestettävä myös korkeakoulutasoisia kursseja. Korkeakoulut joutuvat pohtimaan, missä määrin ne pystyvät ja missä määrin niiden on järkevää pyrkiä itse vastaamaan lukiolain luomiin odotuksiin. Tässä toiminnassa avautuu yksi mahdollisuus kesäyliopistojen ja oman alueensa lukioiden sekä korkeakoulujen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Jossakin määrin kesäyliopistot ovat jo käynnistäneetkin lukioyhteistyötä, ja muutamassa tapauksessa tarjontaa koordinoidaan myös yliopiston kanssa. Tähän yhteistoiminnan muotoon palataan yhden esimerkin kautta luvussa 4.4., jossa käsitellään Tampereen kesäyliopiston yhteistyömallia.

4.3. Lasten yliopistotoiminta

Kesäyliopistojen yksi pitkäaikainen toimintamuoto on ollut tarjota ikääntyvien yliopistotoimintaa. Tarjonta on tarkoitettu lähinnä henkilöille, jotka elävät ns. kolmatta elämänvaihetta. Tässä elämänvaiheessa työelämä on jo jätetty taakse mutta aktiivista elämää ei. Snellman-kesäyliopisto onkin kytkenyt ikääntyvien yliopistotoiminnan osaksi ”aktiiviset aikuiset” -kurssitarjontaa. Osa kesäyliopistoista on laajentanut tarjontaansa käynnistämällä myös yksilön ikäjanan toiseen päähän eli ensimmäiseen ikävaiheeseen kytkeytyvän lasten tai lasten ja nuorten yliopistotoiminnan. Joissakin tapauksissa tätä toimintaa tehdään yhteistyössä yliopistojen ja LUMA-keskus Suomi-verkoston toimijoiden kanssa. Lasten yliopistotoimintaa on käynnissä ainakin Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Hämeen (Lasten korkeakoulu), Jyväskylän, Mikkelin, Pohjois-Pohjanmaan ja Savonlinnan kesäyliopistoissa sekä Snellman-kesäyliopistossa.

Ensikuulemalta saattaa vaikuttaa siltä, ettei lasten yliopistotoiminnalla ole mitään tekemistä korkeakouluopiskelijoiden opintojen edistämisen kanssa. Lasten yliopistotoiminnan tavoitteiden ja toteutuksen tarkastelu tuo kuitenkin esille ainakin kaksi

yhteyttä, ja osoittaa samalla, että tässä toiminnassa avautuu myös kesäyliopistoille yksi potentiaalinen korkeakouluysteistyön muoto.

Yksi yliopisto-opinnoissa menestymistä ennustava taustatekijä on opiskelijan motivaatio, jota edesauttaa se, että opiskelija osaa hakeutua aidosti itseään kiinnostavalle opintoalalle ja että opiskelijalla on yleinen kiinnostus tiedon etsintään. Lasten yliopistotoiminnan keskeisenä tavoitteena on herättää lasten kiinnostus tiedettä ja tieteellistä maailmankuvaa kohtaan. Tavoitteena on samalla näyttää lapsille, että oppiminen voi olla hauskaa ja mielenkiintoista. Toiveena on, että lapset saavat käsityksen, miten tieteellistä tietoa luodaan ja mikä sen merkitys on. Parhaimmillaan näin sytytetään kestävä halu oppimiseen ja uuden tiedon etsimiseen – ja samalla sivutuotteena – kouluttautumiseen. Jos tapahtumien jatkumoa kyetään ylläpitämään eri ikäisille lapsille ja nuorille, syntynyttä intoa pystytään ruokkimaan läpi koko lapsuuden ja varhaisnuoruuden elämänvaiheiden ja samalla selventämään nuoren opintoalan valintaa.

Mikäli yliopistot ajattelevat toimintaansa yhtä neljän vuoden mittaista OKM-sopimuskautta pitemmälle ajalle, tulee ilmeiseksi, että laajasti eri väestöryhmät tavoittavasta lasten yliopistotoiminnasta voi olla pitkällä tähtäimellä selkeätä hyötyä. Toiminta auttaa turvaamaan uusien koulutus- ja tiedemyönteisten sukupolvien kasvun eli huomisen, motivoituneen opiskelijapolven. Brittiläinen UCAS, *Universities and Colleges Admissions Service*, teetti vuonna 2015 laajan kyselytutkimuksen korkeakouluihin hakevien keskuudessa selvittäen hakijoiden valintoihin vaikuttaneita tekijöitä. Yksi kyselyn päätuloksista oli, että mitä varhaisemmassa vaiheessa nuoret olivat asettaneet tavoitteekseen korkeakoulutuksen, sitä todennäköisempää oli, että he hakeutuivat korkeakouluun ja työskentelivät ahkerasti tämän tavoitteensa toteuttamiseksi. Varhaisen tavoitteen asettamisen merkitys oli sitä suurempi mitä alempaan sosioekonomiseen ryhmään lapsen huoltajat kuuluivat. Toinen tutkimuksen tulos oli, että kouluissa korkeakoulutukseen rohkaisu keskittyi kuitenkin suuremmassa määrin niihin, jotka eivät tätä rohkaisua oikeastaan enää olisi tarvinneet.

Toinen ja välittömämmin opiskelun etenemiseen vaikuttava seikka on se toteutusmalli, mitä käytetään erityisesti Jyväskylän lasten ja nuorten yliopistossa. Jyväskylän kesäyliopisto koordinoi toimintaa kiinteässä yhteistyössä yliopiston akateemisten yksiköiden, Avoimen tiedon keskuksen tiedemuseon sekä LUMA-keskuksen kanssa. Kurssien ohjaajina toimivat pääasiassa opinnoissaan jo pitemmälle ehtineet opiskelijat, jotka saavat näin mahdollisuuden pedagogiseen harjoitteluun erilaisissa oppimisympäristöissä, harjoitusta työelämätaidoissa sekä kokemusta monitieteellisessä työryhmässä toimimisesta. Vaikka opiskelijoille maksetaan useimmiten työstään ohjauspalkkiota, on tämä opiskelijan työelämätaitoja kehittävä toiminta useimmiten myös opinnollistettu, eli opiskelija saa toiminnastaan tutkinto-opintoihinsa liittyviä

opintopisteitä. Tavallisimmin opiskelijoiden työskentely onkin integroitu jonkin opintojakson suoritustapoihin.

Lähtökohtaisesti Jyväskylän kesäyliopisto perii lasten ja nuorten yliopistotoimintaan osallistujilta kurssimaksun, mutta tavoitteena on pyrkiä löytämään rahoittajia, joiden avustus auttaa pienentämään kurssimaksuja tai jopa tarjoamaan maksuttomia kursseja. Jyväskylän yliopisto on toistaiseksi antanut vuosittain yleisavustuksen lasten ja nuorten yliopistotoiminnan koordinointiin.

4.4. Tampereen kesäyliopiston yhteistyömalli

Raportin muissa kohdissa on jo viitattu Tampereen kesäyliopiston yhteistyömalliin Tampereen nykymuotoisen yliopiston kanssa, jossa samaan korkeakouluuyhteisöön kuuluu myös Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampere on esimerkki siitä, kuinka voidaan luoda kokonaisvaltainen systeminen yhteistyömalli kesäyliopiston ja alueen korkeakoulun välille. Tavoitteena on ollut yliopiston opiskelijoiden opintojen saatavuuden ja sujuvuuden edistäminen.

Tehdyn toimijahaastattelun perusteella näyttää siltä, että onnistumisen taustalla on ollut kaksi tärkeää seikkaa. Ensinnäkin organisaatiot ovat käyneet säännönmukaisesti neuvotteluja, joissa on ennakkoluulottomasti ja historiallisia paineita välttämättä pyritty löytämään sellaisia yhteistyön muotoja, jotka korkeakoulu näkee tärkeiksi toimintansa tavoitteiden näkökulmasta mutta joita se ei resurssiensa puitteissa pysty ainakaan täysimääräisesti itse toteuttamaan tai joita sen ei ole välttämättä itse järkevää ottaa tehtäväkseen. Mikäli tällaiset toiminnot soveltuvat kesäyliopiston hoidettaviksi ja ne ovat toteuttamiskelpoisia, kesäyliopisto sitoutuu niiden hoitamiseen. Toiseksi yhteistyöneuvotteluissa on lähdetty liikkeelle siitä, että kumpikin organisaatio toimii oman ansaintalogiikkansa ja rahoitusmallinsa puitteissa. Lähtökohtana ei ole ollut, että korkeakoulu kompensoisi rahallisesti kesäyliopiston toiminnan kuluja. Tämä lähtökohta yhtäältä vähentää paineita yhteistyöneuvotteluissa ja toisaalta selkeyttää kesäyliopiston laskentaa valtionosuuteen oikeuttavasta opetuksesta yhteistyöopetuksen osalta.

Yhteistyön tavoitteita toteutetaan seuraavassa kuviossa näytetyn neljän korin avulla.

Kielikoulutus

Summer Time

Maahanmuuttajat

*Tarjonnan ennakoiva
yhteissuunnittelu*

Kielikoulutuskorin tavoitteena on varmistaa Tampereen yliopiston opiskelijoille pitkäkestoisesti laaja kieliopintovalikoima. Kesäyliopiston tehtävä on täydentää sitä valikoimaa, minkä yliopisto omilla resursseillaan pystyy tarjoamaan. Kesäyliopiston tarjonnassa on myös joitakin sellaisia kieliä, joita korkeakoulujen omassa tarjonnassa ei lainkaan ole. Yliopiston kielikeskus vastaa opiskelijoiden ohjauksesta ja heillä on työkalupakissaan myös kesäyliopiston tarjonta, josta opiskelijalle kerrotaan, samalla tosin kertomalla, että kyse on maksullisesta koulutuksesta. Kesäyliopiston kielikursit palvelevat myös yliopiston henkilökuntaa ja heidän perheenjäseniään, sillä yliopiston omat resurssit eivät ole riittävät tälle kohdejoukolle.

Summer Time Tampere -tarjonta kohdistetaan erityisesti Tampereen yliopistoon saapuville kansainvälisille tutkinto- ja vaihto-opiskelijoille, ja se toteutetaan pääosin elokuussa. Suuri osa näistä opiskelijoista saapuu jo tässä vaiheessa kampukselle, vaikka varsinainen yliopiston opetusperiodi alkaa vasta elo-syyskuun vaihteen tienoilla. Tampereen kesäyliopiston tarjonta keskittyy sosiaaliseen ohjelmaan, joka samalla tutustuttaa kansainvälisiä opiskelijoita suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Toiminta ei vielä ole kovin laajaa, mutta kesäyliopiston arvio on, että tämän tarjonnan laajentamiselle on tulevaisuudessa tarvetta. Opiskelijamaksut ovat melko alhaisia, mutta kesäyliopiston näkökulmasta toiminta on silti kannattavaa.

Maahanmuuttajat-koriin liittyvä yhteistyö on alkanut opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamasta yliopiston hankkeesta, joka on keskittynyt erityisesti koodauskoulutukseen. Kesäyliopisto pyrkii nyt kasvattamaan rooliaan hankkeessa ja on hakenut alueellista, täydentävää rahoitusta, jolla toteutettaisiin ohjausta, suomen kielen koulutusta, urasuunnittelua, työnhakuvalmennusta ja työssäoppimisjaksoja.

Tarjonnan ennakoiva yhteissuunnittelu -kori liittyy Tampereen korkeakouluissa käynnistyvään opetussuunnitelmatyöhön. Kesäyliopiston rooli on tässäkin pohtia mahdollisuuksiaan kohdentaa tarjontaansa yliopistojen opiskelijoille niissä tapauksissa, kun yliopiston omassa tarjonnassa huomataan pullonkauloja. Yliopisto hyödyntää näin kumppanuuttaan kesäyliopiston kanssa voidakseen suunnitelmallisesti taklata opetuksen saatavuudessa ja opintojen sujuvuudessa havaittuja ongelmia. Tutkinto-opiskelijoiden opintojen sujumiseksi olisi yhteistyössä löydettävä myös yksilöllistettyjä ohjaus- ja tukitoimintoja.

Kesäyliopiston korkeakouluopetukseen liittyvä toiminta ei rajoitu yksinomaan mainittuun neljän korin yhteistyömalliin. Avoimella yliopisto-opetuksella on tärkeä roolinsa kesäyliopiston toiminnassa, ja tarjontaan kuuluu niin muiden kuin Tampereen yliopiston opetussuunnitelmien mukaista opetusta.

Tampereen kesäyliopisto on osallistunut aktiivisesti myös lukioyhteistyöhön, jossa toisen asteen opiskelijoille tarjotaan korkeakouluopintoihin ja moniin korkeakouluissa opiskeltaviin aloihin tutustuttavia kursseja. Kesäyliopistolla on yhteistyösopimus kaikkiaan 26 lukion kanssa. Jos näiden lukioden opiskelija löytää mielenkiintoa herättävää tarjontaa, opiskelija voi tehdä esityksen opolle, ja mikäli lukion rehtorikin hyväksyy esityksen, lukio maksaa opiskelijan osallistumisen kyseiselle kurssille. Tarjonnan synkronisointia tehdään myös kesäyliopiston ja korkeakoulujen välillä.

Lukioyhteistyö on esimerkki toiminnosta, jossa kesäyliopisto pitää huolen tapaus tapaukselta siitä, ettei valtionosuustuntien lisäksi koulutusta makseta samanaikaisesti muusta julkisesta rahoituksesta.

4.5. Yhteistyömallien soveltaminen korkeakouluyhteistyössä

Yhteistyön kokonaisuuksia ei ole tuotu esille siitä näkökulmasta, että niitä pitäisi soveltaa jollakin jo toteutetulla tavalla kaikessa korkeakouluyhteistyössä. Ne ovat esimerkkejä, joiden hyödyntäminen edellyttää niiden lokalisointia. Vaikka yhtäältä suomalaisia yliopistoja ja toisaalta suomalaisia ammattikorkeakouluja ohjataan opetus- ja kulttuuriministeriön taholta keskitetysti, ja taustalla on myös Suomen verrattain yksityiskohtainen lainsäädäntö, on jokaisella yliopistolla ja ammattikorkeakoululla kuitenkin omia strategisia painopisteitä ja valintoja. Jotta kesäyliopistojen ja korkeakoulujen yhteistyö voi onnistua, on kesäyliopistojen jokaisessa tapauksessa pystyttävä tunnistamaan ne relevantit toiminnot, joiden järjestämiseen yksittäisellä korkeakoululla joko ei ole riittäviä resursseja tai joita se ei katso välttämättömäksi tai järkeväksi itse tehdä mutta jotka kesäyliopisto joustavana organisaationa voi ottaa tehtäväkseen. Toki kesäyliopistojen on pidettävä huolta tehtäväksi otetun toimintokokonaisuuden kannattavuudesta, ottaen myös huomioon valtionosuustuntien mahdollisuuden.

Käytännössä ainoa keino tunnistaa korkeakouluyhteistyön paikalliset mahdollisuudet on päästä avoimeen, ennakkoluulottomaan ja ratkaisukeskeiseen neuvotteluyhteyteen paikallisen korkeakoulukumppanin kanssa. Näin voidaan toivoa, että löydetään ne korkeakoulun toiminnan katvealueet, joilla kesäyliopiston on mahdollista toimia ja joiden hoitaminen koetaan korkeakoulun puolelta hyödylliseksi. Yhteistyötä haluttaessa korkeakoulu on hyödyllistä ajatuksellisesti rinnastaa ikään kuin asiakkaaksi, jonka kysyntään halutaan vastata, vaikka korkeakoulu ei itse osallistuisikaan toiminnan kustannuksiin. Niissäkin tapauksissa, joissa raha ei liiku organisaatiosta toiseen, hyvä korkeakouluyhteistyö saattaa silti poikia muita etuja, kuten mahdollisuuden hyödyntää korkeakoulun tiloja joihinkin tarkoituksiin maksutta tai alennuksella tai kesäyliopiston tarjonnan näkymistä korkeakoulun tarjontaa esittävillä verkkosivuilla. Jälkimmäisellä asialla voi olla arvaamattoman suuri merkitys

silloin, kun potentiaalisena kohderyhmänä ovat yliopistossa jo olevat tutkinto-opiskelijat tai yliopiston opinnoista kiinnostuneet potentiaaliset hakijat.

Hankkeen aikana on tullut esille, että positiivisen keskusteluyhteyden luominen ei aina ole helppoa. Halua keskusteluihin täytyy olla molemmin puolin, eikä korkeakoulujen puolella aina kovin hyvin edes tunneta kesäyliopistojen toimintaa, vapaan sivistystyön laajemmasta kentästä puhumattakaan. Joissakin projektipäällikön käymissä keskusteluissa otettiin esille kesäyliopistojen tiederehtorikäytäntö, joka parhaimmillaan auttaa pitämään yllä toimivaa yhteyttä yliopiston ja kesäyliopiston välillä. Jos tiederehtorikäytäntöä ei ole kesäyliopistossa olemassa, eikä sellaista olla halukkaita luomaan, olisi kuitenkin syytä harkita muuta käytäntöä, jonka kautta kesäyliopiston toimintaan saadaan sidottua sellainen paikallisen korkeakoulun edustaja, joka toimii organisaatioiden välisenä yhdyssiteenä. Mielellään tämän henkilön soisi tuntevan koulutuskentän laajemmin kuin vain oman työorganisaationsa kautta.

5. Hankkeen päätulokset ja opit

Merkittävin hankkeen havainto on, että toimivin edellytys uusien yhteistyön tapojen luomiseksi – ja itseasiassa entistenkään jatkumiselle – on osapuolten jakama tunne siitä, että kyse on win-win -tilanteesta. Yhteistyötä ei voi perustella tai sen jatkumista odottaa sillä perusteella, että asioita on perinteisesti tavattu tehdä tietyllä tavalla. Organisaatioiden toimintaympäristö muuttuu ja menestyvät organisaatiot tunnetaan siitä, että ne osaavat mukautua muutoksiin. Kuten sanonta kuuluu, organisaatiot eivät kuole siihen, että ne tekevät väärä asioita, vaan siihen, että ne jatkavat aikanaan oikeiden asioiden tekemistä liian pitkään.

Kesäyliopistot eivät yhteistyössä voi myöskään vedota yksinomaan siihen, että niiden yhdeksi tehtäväksi on lainsäädännössä mainittu avoimen korkeakouluopetuksen antaminen. Korkeakouluilla kun ei ole vastavuoroista velvoitetta myöntää kesäyliopistoille opetuksen järjestämisoikeuksia. Kuten yleensäkin toimintojen markkinoinnissa, kesäyliopistojen täytyy ajatella korkeakouluyhteistyötäkin kysyntä-, ei tarjontalähtöisesti. Merkittävässä roolissa ovat siksi avoimet, ratkaisukeskeiset yhteistyöneuvottelut, joiden kautta selvitetään korkeakoulun odotuksia ja tarpeita. Tässä raportissa esitellyt yhteistyömuodot toivottavasti antavat vihjeitä toiminnoista, joissa korkeakoulut voivat nähdä kesäyliopistot hyödyllisinä kumppaneina.

Hankkeessa tuli esille, että usein yhteistyö kesäyliopiston ja korkeakoulun välillä oli luotu yksittäisten henkilöiden vuorovaikutuksessa, eikä se perustu mihinkään kirjalliseen sopimukseen. Hyvät henkilösuhteet ovat toki erittäin tärkeitä, jotta yhteistyöneuvotteluita voidaan käydä positiivisessa hengessä ja ne johtavat myönteiseen lopputulokseen. Edellä on jo mainittu tiederehtorin tai ylimalkaan sellaisen henkilön sitouttaminen, joka näkee kummankin organisaation näkökulmasta yhteistyön tuomat

edut. Parhaimmillaankin pelkkään henkilöiden väliseen yhteisymmärrykseen perustuva yhteistyö on kuitenkin riskialtista, koska henkilöiden vaihtuessa toimintojen jatkuvuus tai siinä toteutetut ehdot on helppo kyseenalaistaa. Vaikka mikään sopimus ei sellaisenaan takaa asioiden jatkumista samana, on kuitenkin suurempi kynnyks kyseenalaistaa tai muuttaa käytäntöjä, jotka on kirjattu kirjalliseen sopimukseen. Ainakin osapuolilta voidaan odottaa valmiutta keskustella asioista, mikäli muutoksia halutaan toteuttaa. Vaikka halukkuutta ei olisikaan tehdä yksityiskohtaista sopimusta, on yhteistyön yleiset periaatteet sisältävä sopimuskin parempi kuin pelkkiin henkilösuhteisiin perustuva yhteistyö.

Yksi hätkähdyttävä huomio hankkeen aikana, johon myös eräät haastateltavat eksplisiittisesti kiinnittivät huomiota, oli se, kuinka vähäistä kesäyliopistojen konkreettinen yhteistyö on ollut. Kesäyliopistojen välillä on kyllä kanssakäymistä ja tietojen vaihtoa, ja naapurille voidaan vinkata esimerkiksi hyvistä kouluttajista, mutta yhteistä tekemistä on aika vähän. Useamman kesäyliopiston tai koko kesäyliopistokentän yhteishankkeita on toteutettu, mutta sellaisiakin voisi olla enemmän. Esimerkkinä on tuotu ajatus vielä melko uuden toimintamuodon, lasten ja nuorten yliopisto-toiminnan yhteiskehittämisestä. Sen sijaan koulutusyhteistyötä, samassa mielessä kuin tässä raportissa mainittu Etelä-Karjalan ja Päijät-Hämeen yhteistyö, tehdään verrattain vähän. Kesäyliopistojen läheisempi ja koulutustoiminnan tasolle viety yhteistyö voisi lisätä niiden painoarvoa korkeakoulujen kumppaneina yksin jo siitä syystä, että mikään korkeakoulu ei toimi täysin alueellisesti, vaan ovat ainakin joidenkin toimintojensa osalta valtakunnallisia. Esimerkkinä on opiskelijavalinta. Jokaisella korkeakoululla on oma keskeinen rekrytointialueensa, mutta läheskään kaikkia opiskelijoita ei valita yksin tältä alueelta.

Hankkeen aikana nousivat esille myös korkeakouluyhteistyön rahoitusjärjestelyt. Kesäyliopistokentällä on odotuksia, että korkeakoulut osallistuisivat osin kustannuksiin niissä tapauksissa, jolloin kesäyliopistojen järjestämä toiminta tukee ja sujuvoittaa tutkinto-opiskelijoiden opintoja. Tämä on ymmärrettävää siitä näkökulmasta, että jos kesäyliopistotarjonta todella lisää tavoiteajassa valmistuvien opiskelijoiden määrää, niin korkeakoulu voi laskea hyötyvänsä rahoitusmallinsa kautta kesäyliopistojen tarjonnasta.

Hyötylaskelman ongelma on kuitenkin siinä, että yhdenkään korkeakoulujen rahoitusmalleissa olevan rahoituskriteerin kokonaissumma ei muutu, vaikka suoritteiden määrä kasvaisi. Yksikköhinta vain pienenee. Jos teoreettisesti ajatellaan, että valtakunnan eri alueet hyvin kattavat kesäyliopistot hyödyttävät toiminnallaan tasaisesti maan kaikkia korkeakouluja niiden koon mukaisessa suhteessa, niin käytännössä opiskelun sujuvoittaminen ei lisää yhdenkään korkeakoulun rahoitusta, koska rahoituserän jakosuhte korkeakoulujen välillä ei muutu. Hyötyjä on valtiovalta, joka saa

samalla rahalla tehokkaamman opiskelijoiden läpivirtauksen. Korkeakoulut voivat kuulua hyötyjien joukkoon vain, jos ne pystyvät selkeästi säästämään toimintansa kuluista siksi, että kesäyliopistot tai muut toimijat ottavat vastuun joistakin asioista niin suurella volyymillä, että korkeakoulu voi todella pienentää yhteistyön vuoksi panostustaan kyseiseen asiaan.

Rahoitusmallien toimintalogiikan vuoksi tässä raportissa on korostettu, että parhaimpaan tulokseen korkeakoulujen yhteistyöneuvotteluissa voidaan päästä, mikäli löydetään sellaiset toimintamuodot, joiden hoitamiseen korkeakoulun resurssit eivät joko riitä tai korkeakoulun ei ole järkevää ottaa tehtävää hoitaakseen, mutta johon toimintaan osallistuvat yksilöt tai jotkin organisaatiot ovat valmiita maksamaan kesäyliopiston perimät maksut. Tämän ajattelun voi nähdä kiteytyvän Tampereen kesäyliopiston yhteistyömallissa.

Tampereen mallia selkiyttää myös se, että kumpikin osapuoli toimii oman ansaintalogiikkansa puitteissa. Tällöin kesäyliopisto voi huoleti käyttää ne rahoitusmahdollisuudet, jotka liittyvät valtionosuustunteihin, eikä ole juuri vaaraa, että julkisen rahoituksen eri koreista maksetaan yhtä ja samaa toimintaa. On kuitenkin toivottavaa, että tulevaisuudessa erilaiset yhteistyömuodot tulevat lisääntymään ja samalla on todennäköistä, että myös erilaiset yhteisrahoitusjärjestelyt lisääntyvät, vaikka niistä ei tämän hankkeen puitteissa juuri ole saatu tuloksia. Tässä tilanteessa on välttämätöntä selvittää opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa eri rahoituksen käyttöedellytykset, etenkin kun kesäyliopistokenttä kokee jo nyt, ettei ole aikojen saatossa saanut ministeriöstä täysin ristiriidatonta tietoa.

Kun tämän hankkeen tulokset vetää yhteen, on ilmeistä, että järkevästi yhteistyössä toimien kesäyliopistoilla voi olla merkittävä rooli suomalaisten korkeakoulujen kumppaneina. Kesäyliopistot ovat joustavia toimijoita, ne muodostavat hyvin verkostoituneen kentän, ja niillä on hyvät mahdollisuudet tukea korkeakoulutuksen kokonaisuutta tilanteissa, joissa korkeakoulujen resurssit eivät riitä tai niiden ei ole järkevää hajottaa ydintehtäviinsä liittyviä toimintojaan yhä pienempiin osa-alueisiin. Näin kesäyliopistot pystyisivät täydentämään korkeakoulutuksen kokonaisuutta omalta osaltaan siten, että valtakunnalliset koulutuspoliittiset tavoitteet, joihin kuuluu väestön koulutustason ja osaamisen merkittävä kasvattaminen, aidosti saavutetaan. Kesäyliopistot pystyisivät tarjoamaan oikeasti vaihtoehtoisia koulutusmahdollisuuksia, ja usein juuri niille, jotka eivät välttämättä selviydy riittävän hyvin koulutusmahdollisuuksien valtavirrassa. Pullonkaulana on kuitenkin se, että kesäyliopistojen potentiaalia ei pystytä täysin hyödyntämään volyymien jäädessä tarpeettoman pieniksi. Tähän kiistatta vaikuttaa rahoitustilanne, joka usein heijastuu kesäyliopistojen korkeiksi koettuihin kurssimaksuihin ja sitä kautta korkeinkin motivaation omaavien koulututtajien menettämiseen.

Kesäyliopistojen rahoitustilannetta ei ole helpottanut sekään, että monet kunnat ovat vähentäneet tai suorastaan vetäytyneet pois kesäyliopistojen toiminnan tukemisesta. Vaikka korkeakouluysteistyössä voidaan joissakin tapauksissa päästä toimintojen yhteisrahoitukseen tai kesäyliopistoille voidaan myöntää yleisavustuksia hyödyllisiksi koettuihin toimintoihin, ei tästäkään ole odotettavissa suurta apua kokonaistilanteeseen, koska korkeakoulujenkaan resursointi ei ole lisääntynyt toiminnan vaatien mukana. On myös otettava huomioon se, että kesäyliopistot elävät kovin erilaisissa realiteeteissa, paljolti toiminta-alueesta riippuen. Se mikä on mahdollista suuren väestöpohjan omaavan alueen kesäyliopistolle, ei välttämättä ole toteutettavissa jossakin muualla. Käytännössä tällöin puhutaan samalla kouluttautumismahdollisuuksien alueellisesta epätasa-arvosta. Kaiken kaikkiaan kesäyliopistojen potentiaalinen merkittävä hyödyntäminen korkeakouluysteistyössä olisi ratkaistavissa vain, mikäli julkista rahoitusta kasvatettaisiin.

LIITE 1. Avustushakemuksen tekstiosat

1. KEHITTÄMISHANKKEEN VASTUUORGANISAATIO

- 1.1. Organisaation nimi: Suomen kesäyliopistot ry
1.2. Lähiosoite: Rautatiekatu 26 A 4

2. KEHITTÄMISHANKKEEN PERUSTIEDOT

2.1. Hankkeen nimi: Kesäyliopistojen ja korkeakoulujen yhteistyön lisääminen ympärivuotisessa avoimessa korkeakouluopetuksessa.

2.2. Hankkeen kohderyhmä:

Suomen kesäyliopistot ry:n jäsenkesäyliopistot

2.5. Hankkeen toteuttava organisaatio ja kuvaus yhteistyöverkostosta:

Hankkeen toteuttaa Suomen kesäyliopistot ry. Hanketta johtaa Suomen kesäyliopistot ry:n hallitus: Puheenjohtaja Raimo Turunen Suomen kesäyliopistot ry, professori Pekka Rissanen Tampereen yliopisto, Professori Hannu Rantanen Lappeenrannan teknillinen yliopisto, strategiajohtaja, professori Kari Pitkänen, Jyväskylän yliopisto, vt. johtaja Mira Huotari Kainuun kesäyliopisto, rehtori Leena Meriläinen Jyväskylän kesäyliopisto, rehtori Mari Smolander Etelä-Karjalan kesäyliopisto, pääsihteeri Mika Nirvi, Suomen kesäyliopistot ry. Jäsenkesäyliopistot ovat mukana kehittämishankkeessa omalla työpanoksellaan. Hankkeen toteuttavana ja koordinoivana organisaationa toimii Suomen kesäyliopistot ry.

Hanke perustaa erillisen työryhmän, jossa on mukana edustajia kesäyliopistoista, yliopistoista ja ammattikorkeakouluista.

3. HANKKEEN SISÄLTÖ

Taustaa

Kesäyliopistojen lakimääräinen koulutustehtävä on avoin korkeakouluopetus sekä alueen muihin sivistys- ja osaamistarpeisiin vastaaminen myös korkeakoulutettu väestö huomioiden.

Kesäyliopistot järjestävät yliopistojen jälkeen toiseksi eniten avointa yliopisto-opetusta. Kesäyliopistojen kautta opiskelijoiden saavutettavissa ovat sekä avoin yliopisto-opetus että avoin ammattikorkeakouluopetus ja duaalimallin synergiaedut ovat olemassa. Kesäyliopistot ovat ainoa oppilaitosmuoto avointen yliopistojen lisäksi, joka toteuttaa avointa korkeakouluopetusta laajasti myös yliopistopaikkakuntien ulkopuolella. Kesäyliopistot lisäävät koulutuksen saatavuutta, erilaisia oppimisreittejä ja luovat siten koulutuksellista tasa-arvoa.

Kesäyliopistot ovat tehokas avoimen korkeakouluopetuksen toteuttaja. Pienellä valtionosuuden muodossa annetulla siemenrahalla saavutetaan vuosittain noin 13000 avoimen korkeakoulun opiskelijaa ja toteutetaan 48000 opetustuntia. Opintojen tukipalvelujen kehittämisen ansiosta kesäyliopistoissa opintojen läpäisy on vahva. Kesäyliopistojen opiskelijat suorittivat vuonna yhteensä 66000 opintopistettä avoimessa yliopisto-opetuksessa. Määrä on merkittävä osa kaikista Suomessa toteutuneista avoimen yliopisto-opetuksen opintopisteistä.

Kesäyliopistojen toiminta merkitsee opiskelijoille valinnaisuuden lisääntymistä, korkeakoulurajat ylittävien opintojen mahdollistumista ja monitieteisyyden turvaamista alueellisessa opetustarjonnassa. Yhtä tärkeä merkitys on kesäyliopistojen järjestämällä avoimella korkeakouluopetuksella kesällä, jolloin yliopistot ja ammattikorkeakoulut toimi rajoitetulla tarjonnalla. Kesäyliopistojen avoimesta korkeakouluopetuksesta suuri osa järjestetään kesälukukaudella 1.5.-30.9. Täten kesäyliopistot tehostavat avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaa alueellisesti ajallisesti ja sisällöllisesti.

Hankkeen tavoitteet ja vaikuttavuus

Hankkeen keskeinen tarkoitus on edistää ja kehittää kesäyliopistojen edellytyksiä ja mahdollisuuksia osallistua tiiviimmin ympärivuotiseen avoimeen korkeakouluopetukseen sekä lisätä näin avoimen korkeakouluopetuksen alueellista, ajallista ja sisällöllistä saatavuutta. Hankkeessa kehitetään uudenlaisia toiminnallisia yhteistyömalleja kesäyliopistojen ja yliopistojen sekä ammattikorkeakoulujen välille sekä pilotoidaan mallit koulutuskokeiluilla. Yhteistyömalleissa huomioidaan joustavat opinto- ja opetusjärjestelyt, lukukausien aikaisten opintojen tehostaminen ml. kesäajan hyödyntäminen opinnoissa, opintojen ohjaus sekä digitalisaation hyödyntäminen verkkokoulutuskokeiluina. Hankkeen tuloksia levitetään valtakunnallisesti kesäyliopistojen, korkeakoulujen sekä vapaan

sivistystyön oppilaitoksien hyödyksi. Hanke toteutetaan yhteistyössä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa alueellisesti ja joiltain osin valtakunnallisesti.

Hankkeen sisältö ja tuotokset

Yleisiä

1. Työelämälähtöisyyden huomioiminen kesäyliopistojen järjestämässä avoimessa korkeakouluopetuksessa. Yhteisen koulutustarveselvityksen toteuttaminen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa.
2. Kesäyliopistojen koulutustarjonnan uudelleen suuntaaminen toimintaympäristön muutokset huomioiden: maahanmuuttajat kesäyliopistojen järjestämässä avoimessa korkeakouluopetuksessa ja matalan kynnyksen malli.
3. Kesäyliopistojen järjestämän avoimen korkeakouluopetuksen näkyvyyden parantaminen Opintopolku.fi –palvelussa.
4. Kesäyliopistojen, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen ja niiden järjestämän avoimen korkeakouluopetuksen yhteisnäkyvyyden parantaminen alueellisten yhteistyökampanjoiden toteuttamisella.

Digitaalisuus ja pedagogia

5. Kesäyliopistojen verkkovälitteisen opetuksen lisääminen
6. Taloudellisesti kestävä suunnitelman laatiminen digitaalisen kehityksen huomioimiseen ja toteuttamiseen kesäyliopistojen järjestämässä verkkovälitteisessä avoimessa korkeakouluopetuksessa ml. korkeakoulu yhteistyö
7. Virtuaalivaikutuksen edistäminen ja verkko-oppimisen rikastaminen siten, että kesäyliopistojen rooli ja merkitys avoimen korkeakouluopetuksen toiminnassa vahvistuu
8. Kesäyliopistojen kehittämän verkkotuutor –koulutuksen (Adobe Connect) hyödyntäminen osana opetuksen ja ohjauksen kehittämistä yhdessä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Erilaiset opetuksen välitys- ja vastaanottotavat vaativat rinnalleen myös pedagogisen tuen, jotta opiskelijat saavat vastaanottavassa oppilaitoksessa ja kotikoneilla opintomaksuilleen vastikkeeksi muutakin kuin ”puhuvan pään seinällä”. Pelkkä tekninen opastus ei riitä, tekniikkaa on osattava käyttää monipuolisesti ja sujuvasti tavoitteena oppimisen edistäminen vuorovaikutuksessa ja näin selkeän lisäarvon tuottaminen opiskelijalle. Avoimen korkeakouluopetuksen tuutoreilla kesäyliopistoissa ja korkeakouluissa on tarve kehittää osaamistaan

LIITE 2. Esimerkki kesäyliopiston ja korkeakoulun avointa korkeakouluopetusta koskevasta sopimuksesta

Pohjana on käytetty Jyväskylän kesäyliopiston ja Jyväskylän yliopiston tekemää sopimusta. Sopimus voidaan muokata myös ammattikorkeakouluyhteistyöhön soveltuvaksi.

SOPIMUS KESÄYLIOPISTON AVOIMEEN YLIOPISTO-OPETUKSEEN OSALLISTUVIEN NN:N YLIOPISTON OPISKELIIOIDEN OPINTOMAKSUISTA IA OPE- TUSKUSTANNUSTEN JAKAMISESTA

1. Sopijapuolet:

<NN yliopisto> (jäljempänä Yliopisto)

<Osoitetiedot>

Y-tunnus: <XXX-X>

sekä

<kesäyliopiston/ylläpitäjäorganisaation nimi> (jäljempänä Kesäyliopisto)

<Osoitetiedot>

Y-tunnus: <XXX-X>

2. Tausta ia tarkoitus

<NN:n> ylläpitämän <NN> kesäyliopiston yhtenä toimilupaan kirjattuna tehtävänä on avoimen yliopisto-opetuksen järjestäminen. Laissa vapaasta sivistystyöstä (632/7998) avoin korkeakouluopetus on kesäyliopistoille määritelty tehtävä. Avoin yliopisto-opetus on avointa kaikille iästä ja pohjakoulutuksesta riippumatta. Opetusta järjestetään pääsääntöisesti oppiaineissa ja aloilla, joita <NN> yliopisto ei itse järjestä.

Kesäyliopiston järjestämä opetus toteutetaan yhteistyössä yliopistojen avointen yliopistojen ja akateemisten yksikköjen kanssa. Opintojen järjestämisestä kesäyliopisto sopii näiden yliopistojen kanssa vuosittain erillisin haku- ja sopimusmenettelyin. Avoin yliopisto-opetus on maksullista. Kesäyliopiston lisäksi opinnoista maksuja perivät yhteistyöyliopistojen avoimet yliopistot. Kesäyliopiston järjestämiin avoimiin yliopisto-opintoihin voivat osallistua myös <NN> yliopiston opiskelijat.

3. Sopimuksen kohde

Tällä Sopimuksella sovitaan Yliopiston ja Kesäyliopiston keskinäisistä avoimen yliopisto-opetuksen järjestelyihin liittyvistä käytännöistä ja Kesäyliopiston Yliopiston

perustutkinto-opiskelijoilta perimien opintomaksujen alennuksista ja maksualennuksista kesäyliopistolle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta. Sopimus ei koske Kesäyliopiston yhteistyöyliopistojen opiskelijalta perimiä opintomaksuja.

4. Osapuolten vastuut ja toteutus

4.1 Kesäyliopiston vastuut ja velvollisuudet

a) Opinnot: Kesäyliopisto hakee opintojen järjestämisoikeudet ja kokoaa opetusohjelmia. Kesäyliopisto tekee järjestämisoikeuksia koskevat sopimukset eri yliopistojen kanssa vuosittain, tai mikäli yhteistyöyliopisto sen mahdollistaa, yhteistyöstä sovitaan pidemmiksi ajanjaksoiksi. Ennen vuosittaista opintojen järjestämisoikeuksien hakua Kesäyliopisto pyytää Yliopiston eri tiedekuntien, ainelaitosten, oppiaineiden ja opinto-ohjelmien opinto-ohjauksesta vastaavilta henkilöiltä toiveita yliopiston opiskelijoita hyödyttävistä opintokokonaisuuksista ja opintojaksoista, joita Kesäyliopisto voisi hakea muista yliopistoista/korkeakouluista opintotarjontaansa.

b) Tiedotus: Järjestämisoikeuksien varmistuttua ja muidenkin opintojen toteuttamisen edellyttämien järjestelyjen ollessa kunnossa Kesäyliopisto tiedottaa opinnoista verkkosivullaan ja muita tiedotuskanavia ja yhteysverkostoja käyttäen. Verkkosivuille ja muihin opintoja koskeviin tiedotteisiin sisällytetään tiedot ilmoittautumiskäytännöistä ja aikatauluista, opintomaksuista ja Yliopiston tutkinto-opiskelijoille myönnettävistä alennuksista ja alennusten myöntämisen ehdoista.

c) Ilmoittautumiskäytännöt: Opiskelijat ilmoittautuvat opintoihin Kesäyliopiston verkkosivujen kautta ja maksavat tutkinto-opiskelijoille määritellyt alennetut opintomaksut ilmoittautumisen yhteydessä saamiensa ohjeiden mukaisesti. Ilmoittautumisen yhteydessä opiskelija toimittaa Kesäyliopistolle todistuksen siitä, että opinnot on merkitty osaksi opiskelijan HOPS:aa. Mikäli opiskelija ei toimita todistusta, Kesäyliopisto perii häneltä opintomaksun ilman tutkinto-opiskelijalle myönnettävää alennusta. Opinnot voidaan toteuttaa, kun opintoihin on ilmoittautunut järjestämiskulujen kattamiseksi tarvittava määrä osallistujia. Muussa tapauksessa opinnot perutaan ja maksetut opintomaksut palautetaan.

d) Kesäyliopiston myöntämän alennuksen laskutus Yliopistolta: Kesäyliopisto perii Yliopiston perustutkinto-opiskelijalta <XX osuuden> kesäyliopiston normaalihintaisesta opintomaksusta. Tämän (XX %) alennuksena myönnetyn opintomaksuosuuden Kesäyliopisto laskuttaa Yliopistolta kalenterivuoden lopussa. Laskun liitteeksi laaditaan selvitys opintoihin osallistuneiden määristä, kertyneistä opintoviikoista ja oppiaine/jaksokohtaisista opintomaksuista.

4.2. Yliopiston vastuut ja velvollisuudet

Yliopisto maksaa <sovitun osuuden> Yliopiston opiskelijoiden opintomaksuista, kun opiskelija opiskelee Kesäyliopistossa opintoja, jotka opiskelija on yhdessä HOPS-ohjaajan kanssa sopinut sisällytettävän HOPS:an. Yliopiston maksama osuus vastaa summaa, jolla Kesäyliopisto on alentanut opiskelijalta perittävää opintomaksua.

Yliopisto on velvollinen osaltaan informoimaan kesäyliopiston opintotarjonnasta opiskelijoitaan ja opintoja ohjaavaa henkilöstöä sen jälkeen, kun kesäyliopisto on vahvistanut tulevan opintotarjonnan.

Yliopisto on velvollinen myötävaikuttamaan osaltaan siihen, että opiskelijan ilmoittautumisella osoittama kiinnostus valittuihin opintoihin on yhteensopiva ja tukee Yliopiston näkemyksen mukaan opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa (HOPS).

Yliopisto ei ole velvollinen suorittamaan maksuosuutta Yliopiston opiskelijan Kesäyliopistossa suorittamista opinnoista, mikäli opiskelija ei ole ilmoittautumisen yhteydessä kirjallisesti/sähköisesti toimittanut Kesäyliopistolle todistusta siitä, että opinnot on merkitty osaksi opiskelijan HOPS:aa.

5. Hinta ja laskutus

Yliopisto maksaa Kesäyliopistolle kohdassa 3. kuvattujen opiskelijakohtaisesti lasketun palvelun järjestämisestä <sovitun> osuuden Yliopiston opiskelijoiden suorittamien opintojen kustannuksista.

Yliopisto maksaa suorituksen kalenterivuonna suoritetuista Yliopiston opiskelijoiden suorittamista opinnoista jälkikäteen kertasuorituksena kesäyliopiston toimittamalla sähköisellä laskulla.

Laskussa on oltava oppiaine- tai jaksokohtainen erittely laskuun sisältyvistä opintomaksuista, opiskelijamääristä sekä opintolaajuuksien opintopistekohtaisista määristä.

Laskutus tapahtuu sähköisesti.

<NN> yliopiston verkkolaskuosoite: <verkkolaskutuksen osoite>

Välittäjän tunniste: <tunniste>

6. Henkilötietojen käsittely

Tämän sopimuksen mukaisessa toiminnassa Kesäyliopisto rekisterinpitäjänä ylläpitää avoimeen yliopisto-opetukseen osallistuvista asiakasrekisteriä. Rekisterinpitäjä nimeää rekisterille vastuuhenkilön, joka huolehtii toimintaan liittyvien tietojen rekis-

terinpidosta ja päättää niihin tallennettujen tietojen luovuttamisesta. Asiakastietojärjestelmien ja tiedostojen käyttöoikeudet perustuvat henkilökohtaisiin käyttöoikeuksiin ja niiden käyttöä valvotaan. Käyttöoikeudet myönnetään tehtäväkohtaisesti ja käyttäjällä on oikeus käsitellä vain niitä henkilötietoja, joita hän työtehtävässään tarvitsee. Rekisteristä ei tehdä säännönmukaisia henkilötietojen luovutuksia eikä niitä siirretä. Henkilötietojen käsittelyn tietosuojasetuksen mukainen oikeusperuste: Henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän eli Kesäyliopiston tehtävän toteuttamiseksi.

7. Vahingonkorvaus

Osapuolet vastaavat osaltaan tahallisuudella tai huolimattomuudellaan toiselle osapuolelle aiheuttamista vahingoista. Kumpikaan osapuoli ei kuitenkaan ole vastuussa välillisistä ja epäsuorista vahingoista, jollei se ole aiheuttanut vahinkoa tahallisuudella tai törkeällä tuottamuksella.

8. Force majeure

Kumpikaan osapuoli ei vastaa viivästyksistä ja vahingoista, jotka todistettavasti johtuvat sen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta esteestä, jota osapuolen ei voida edellyttää tietäneen tai ottaneen huomioon tämän tarjouksen tekohetkellä ja jonka seurauksia se ei myöskään olisi voinut välttää tai voittaa ilman kohtuuttomia taloudellisia ja / tai ajallisia panostuksia.

9. Sopimuksen siirtäminen

Osapuolilla ei ole oikeutta siirtää Sopimusta joko kokonaan tai osaksi kolmannelle ilman toisen Osapuolen etukäteen antamaa kirjallista suostumusta.

10. Sopimuksen voimassaolo ja sopimusmuutokset

Kaikki muutokset tähän Sopimukseen on tehtävä kirjallisesti kummankin Osapuolen erikseen hyväksyminä.

11. Sopimuksen voimassaolo

Sopimus tulee voimaan, kun osapuolet ovat sen osaltaan allekirjoittaneet. Sopimus on voimassa toistaiseksi.

Sopimus on irtisanottavissa molemminpuolisesti 12 kuukauden irtisanomisajalla. Irtisanominen on toimitettava kirjallisesti toiselle sopijapuolelle. Irtisanomisaika laskeaan irtisanomista seuraavan kalenterikuukauden alusta laskettuna.

12. Erimielisyydet

Yhteistyön toteuttamiseen liittyvät erimielisyydet pyritään ensisijaisesti ratkaistaan sopijapuolten välisin neuvotteluin. Mikäli tämä ei johda sopijapuolia tyydyttävään lopputulokseen, ratkaistaan erimielisyydet <NN> käräjäoikeudessa.

13. Sopimuskappaleet ja allekirjoitukset

Tämä sopimus on tehty kahtena kappaleena, yksi kummallekin sopijapuolelle.

<Päiväykset ja nimenkirjoittajien allekirjoitukset ja selvennykset>